

HISTORIE

historie@telegraaf.nl

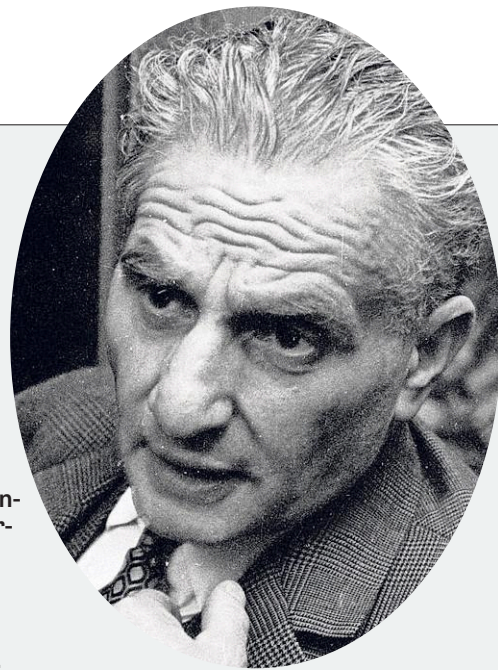
VAN KELDER NAAR KATHEDER **LEOPOLD FLAM**

Voordat de bekende Belgische filosoof Leopold Flam in 1961 hoogleraar wijsbegeerte werd aan de Universiteit Libre de Bruxelles had hij een heftig leven achter de rug. Hij werd in 1912 geboren in Antwerpen als kind van Russische, Joodse ouders. Leopold woonde een groot deel van zijn leven in een kelder. Zijn ouders konden lezen noch schrijven, hoewel zijn grootvader een boekhandel had. Zij probeerden met leuren en bedelen hun

hoofd boven water te houden. De kleine Leopold en zij werden door de buurt met de nek aangekeken, zoals blijkt uit zijn dagboeken die schrijfster Kristien Hemmerechts en taalkundige Guido van Wambeke deze maand hebben uitgegeven met de titel *Ik zal alles verdragen*. „Gij bedelaar, ik zal naar de politie gaan en zeggen dat men u en uw ouders uit België verbant”, kreeg hij te horen van een meisje op wier zusje hij heimelijk verliefd was. 'Ik zal

altijd wrok op haar hebben', schrijft de 13-jarige. In 1936, nog student geschiedenis, trouwt hij met Julia Isbutsky, wier broer communistisch verzetsstrijder is. Ze krijgen zoon Henri. In de oorlog werd Leopold lid van het Joods Verzetscomité en schreef smalend over de nazipropaganda in de verzetskrant *De Vrije Gedachte*. „Gisteren nog vernam ik hoe er achter mijn rug geroddeld en kwaadgesproken wordt,”

schreef hij op 15 april 1943 in zijn dagboek. „Ik zou geld verdienen met het plaatsen van Joden en Joodse kinderen. Hij werd verraden maar overleefde de kampen. Als hoogleraar wist Leopold Flam zijn studenten te boeien met provocerende verhandelingen over bewustwording, sterfelijkheid en zingeving. Hij publiceerde over atheïsme, marxisme en Eros. Na zijn emeritaat in 1982 bleef hij schrijven tot zijn dood in 1995.

Mariniers op platbodems vchten op binnenwateren tegen Fransen

'GUERRILLA' OP WATERLINIE

Een verwaarloosd aspect van onze maritieme geschiedenis komt tot leven. Drie historici hebben ontdekt dat tijdens de Rampjaren 1672 en 1673 duizenden matrozen en mariniers met platte schuiten op de Waterlinie een succesvolle 'guerrilla' voerden tegen de Franse troepen.

door Menzo Willems

„Zagen mannen, ze moeten de boten snel hebben” klonk het op de scheepswerven. ‘De Staaten overdenkende het groote gevaar [...] lieten tot Amsterdam opbouwen nieuwe uytleggers (platbodems red.) sonder kielen, om op dat ondiepe water te kunnen gebruyken.’

Invasie

De klemtoon van het dappere verweer van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden tegen de Fransen, de Engelsen en de bisschoppen van Munster en Keulen die ons land in 1672 en 1673 aanvielen, lag altijd op de prestaties op zee door met name admiraal Michiel de Ruyter.

Die wist in de slagen bij Solebay, Schooneveld en Kijkduin de Engels-Franse vloot te verdelen. Daarmee voorkwam hij een invasie vanaf de kust.

„We wisten wel dat er ook op het binnenwater was gevochten”, zegt maritieme historicus Frits de

Willem III aan Waterlinie, schoolplaat Jan H. van Papendrecht. FOTO WIKIMEDIA

Ruyter de Wildt, nazaat van de grote admiraal. „Maar we hadden niet door dat het een grootschalige operatie was, nauwkeurig gepland door de Staten-Generaal. Die besloot al vroeg de marine bij de landoorlog tegen de Fransen te betrekken.”

Hoe stuitten zijn collega-historici Anne Doedens, Adri van Viet en hij op deze primeur, die ze afgelopen weekeinde wereldkundig maakten in de Amsterdamse Nieuwe Kerk tijdens de jaarlijkse Hongaarse-predi-

kantenherdenking?

„We vonden het zo gek dat in brieven van Engelse spionnen stond dat de Nederlandse vloot in het najaar van 1672 grotendeels onbe-mand was”, vertelt de oud-marineofficier. „Toen zijn we gaan zoeken.”

En wat bleek? „Toen in juni 1672, na de zeeslagen bij Solebay en Schooneveld, de kust letterlijk veilig was, werd de vlootsterkte met een derde teruggebracht tot 44 schepen en 18 fregatten, terwijl van deze oorlogsbod-

ems twee derde van de mariniers van boord ging. Samen met alle zeesoldaten van de uit de vaart genomen schepen en mariniers die in de garnizoensplaatsen waren achtergebleven, werden zeker 66 marinierscompagnieën op het land ingezet.”

Kanonnen

Met honderden uitleggers, binnenvaartschepen en kleine zeilbootjes, waarop kanonnen werd gemonteerd, voeren de zeesoldaten over het IJ, de Zuiderzee, de ondergelopen polders van de Waterlinie, de grote rivieren en de Dollard en zaaiden dood en verderf onder de Fransen.

Lodewijk XIV die tot en met Utrecht was opgerukt had het vooral op Amsterdam met zijn haven gemunt. Daarom kreeg de eind 1672 van zee teruggekeerde Michiel de Ruyter het commando ‘over de militie aen t'Y ende de watercant.’

Maar de echte gevechten woedden verderop, aan de Waterlinie, die liep van Muiden tot aan de Biesbosch. Zoals bij Mije tussen Bode-

graven en Woerden waar in december 1672 de Franse maarschalk François de Montmorency met 3500 man stuitte op een zwaarbewapende platbodem. Hij ‘vond sulken vigoureuze resistentie, dat hy met verlies van eenig volk zijn cours moest veranderen’.

Of in november 1672 bij Ameide tussen Vianen en Schoonhoven waar de Franssen, de post geforceerd hebbende, door de uitleggers soodanigh zijn begroet geworden dat se veel officieren

en ontrent 180 man daar soude hebben laten zitten.’

De Franse koning trok zich in november 1673 met zijn troepen terug uit de Republiek. Gedwongen door de internationale ontwikkelingen maar ook door de ‘polderguerrilla’ van de Nederlandse mariniers die nu aan de vergetelheid is ontrukt. „We verwachten er in de lokale archieven nog meer over te vinden, al is het maar een regel in een dagboek”, zegt Frits de Ruyter de Wildt.

DEZE WEEK IN: 1997

Toen de Groningse ondernemer Henk Koop een negen meter hoog bronzen beeld van Lenin in zijn achtertuin liet plaatsen, kreeg Koops woonplaats Tjuchem voor het eerst in de geschiedenis te maken met files. Honderden dagjesmensen kwamen een kijkje nemen in het gehuchtje, dat voor de gelegenheid algaauw werd omgedoopt in ‘Leninstad’.

FOTO ANP

Uitleggers of platbodems had je in alle soorten en maten.

